

wonder niet anders dan het herstel van de oorspronkelijke gemeenschap, doch zoo, dat hetgeen in het paradijs nog voor verbrekking vatbaar was, nu zou opleven in nieuwe, in hechter, in versterkten vorm, en zulks op een wijs, die voor eeuwig een tweede losscheuring van dien band afsneed. Dit verstaat de wereld niet. En ook verstaat het niet een gedoopte maar nog onbekeerde. Alleen het geloof is de geestelijke macht, die dit mysterie grijpen en in zich op kan nemen. Doch dan natuurlijk mag het ook geen tijdgevoel, maar moet het een echt geloof zijn, dat uit wedergeboorte opkwam, en het zijn alleen gerijpte geloovigen, die het getuigenis des Heiligen Geestes in het verborgene hunner ziel met zich om dragen.

Ook hier vertoont zich intusschen *graadverschil*, en zulks in drieërlei opzicht. De geestesgemeenschap kan in samenhang met imborst en levenspositie een sterker of minder doordringend karakter vertoonen. Ze kan in de tweede plaats pas aanvangen of reeds krachtig doorgewerkt zijn. En in de derde plaats, ze kan tijdelijk verflauwen, of ook door een aangrijpende gebeurtenis met verduddelde kracht in ons opleven. Naargelang hiervan nu zal ook het Pinksterfeest in 't midden der gemeente een driedelig *graadverschil* vertoonen. Personen en personen verschillen, naar aard en temperament, en zoo merkt ge gedurig ook in uw eigen omgeving, hoe bij den één het heilige als vanzelf naar voren dringt, terwijl het bij een ander slechts met zekere moeite zich naar buiten vertoont. Voorzoo veel dit nu geheel door aard en karakter beheerscht wordt, kan dat beidemaal, ook bij sterk *graadverschil*, toch iets van echt gehalte zijn. Soms is 't heerlijk, een krachtige natuur met doordringende taal van uw Heiland te hooren getuigen, maar ook het stille getuigen van een vergeten zuster kan volkomen waarachtig en echt zijn. Alleen bedrieg ook in deze uzelf niet, en verontschuldigt uw slapheid in het getuigen niet door uzelf en anderen diets te maken, dat u w aard dat zoo niet gedooft. Het zwijgen kan zoo lief zijn, waar het spreken plicht was. En wee u, zoo uw plichtverzuim in een beroep op zwakken aard verontschuldiging zoekt.

Op een tweede verschil dient echter gelet. Wie pas aan boord komt, moet niet aanstands in den top van de mast willen klimmen. Dat kan zelfs gevaarlijk zijn, en 't leven kosten. Evenzoo ook is het op geestelijk erf. Van een jongen of kind van nog geen tien jaar moogt ge niet vergen, wat bij een man van zestig vanzelf uit de rijpheid van zijn geestesleven opkomt. Dat prikelt, en het te vroeg rijpe kweekt slechts geestelijke verwaandheid, en niet zelden is het gezien, hoe een alzo verkeerdelijk opgeleide, straks met wrovel en weerzin zich van alle geloof afwendde. Naar de man is, zal zijn kracht, maar ook de kracht van zijn geloof zijn. Oefening en ervaring kan hierbij niet gemist worden, en het natuurlijk zal 't altoos zijn en blijven, zoo met het klimmen der jaren ook uw geestelijke *diapason* geleidelijk naar boven gaat. Dan vermijdt ge wat onnatuurlijk wordt, dan vermijdt ge de Schablonen, en blijft uw geestelijke wasdom met uw natuurlijke ontwikkeling vanzelf in evenwicht. Doch behoort ge u zoodoende bij uzelf en bij uw kinderen voor overdrijving, zie toch ook anderszins wel toe, dat deze voorzichtigheid er u niet toe bringe, om allen jeugdigen wasdom te verwaarloosen. Wie ook maar één jaar van 't leven van zijn eigen persoon of van 't leven van zijn kind voorbij laat gaan, zonder dat geestelijke winst te constateeren valt, heeft een van God ontvangen gave verspeeld.

En dan komt hierbij ten slotte vanzelf deze ernstige waarschuwing, die ook dit Pinksterfeest tot een tegelijk brengt: *Zij er in uw geestesleven toch geen verflauwing!* Ook dit euvel komt, helaas, maar al te vaak voor. Man en vrouw die 't zich zeer wel heugen, dat ze als kinderen en straks als jongelingen en jonge maagden veel warmer voor het geloof opkwamen, dan thans, nu ze in zaken zijn, en o, zoo bezet plegen te wezen. Er zal dan ook wel niemand zijn, die deze afdoeling, ernstig beschouwd, niet aan zijn eigen ziel gekend heeft. Schier eik onzer kent in zijn leven de tijden van geestelijke opwekking en van geestelijke inzinking. Zoo nu zal ook op dit Pinksteren de een jubelen kunnen in geestesverrijking, maar ook de ander weer over geestelijke verflauwing nabourw gevoelen. Moge dit berouw dan weer tot vernieuwde bekeering leiden. Pinksteren is zoo rijk aan zegen, en wee hem, die ongezegd uit zijn Pinksteren in het leven terugkeert!

Dr. A. K.

„De Geest komt onze zwakheden mede te hulp“.

(PINKSTEREN 1916).

En desgelijks komt ook de Geest onze zwakheden mede te hulp: want wij weten niet, want wij bidden zullen gelijk het behoort, maar de Geest zelf bidt voor ons met onuitsprekelijke achingten. Rom. 8: 26.

Het is de Heilige Geest, die in 't kind van God het *persoonlijke* bezit en heiligt. Wilt ge de afsluiting van Gods Drieëenige majesteit in uw eigen bestaan en leven bewonderen, dan is 't geen waarmee ge aanvangt, vanzelf het door *ontvangenis* en *geboorte* u gegunde bestaan als menschen, onder de menschen, en als een deuk, een atoom in Gods

Schepping. Ook bij uw *wedergeboorte* stond daarom het kindschap Gods op den voorgrond. Aanvang van alles ook in uw nieuwe leven, van uw herboren leven, ligt in wat de Vader voor en in u deed.

Van zelf volgde daarop uw insluiting in de nieuwe gemeenschap, die in Gods Kerk opleeft, en hierbij trad de Zoon in de nieuwe ontplooiing op den voorgrond bij wat u gewerd door het Eeuwige Woord, of wilt ge in den *Zoon Gods*.

Doch ook hierna is de inwerking van God Drieëenig in uw existentie nog niet volend. Ook dat nieuwe leven, ook die nieuwe existentie, die u een nieuw schepsel doet zijn, moet in u *persoonlijkt*, en dit persoonlijke werkt in u God de Heilige Geest.

Niet alsof ge deze drieërlei actie door vaste lijnen van één konde scheiden. Gelijkt de Vader, de Zoon en de Heilige Geest drie in de persoonlijkheid, maar één Drieëenig God in 't Wezen zijn, zoo vormen ook die drie acties: wedergeboorte, zoen en persoonlijke heiliging in u innerlijk bestaan slechts één staad van Goddelijk erbarmen.

Maar toch teekent zich hier een onderscheid. Wat uit de Verkiezing in de nieuwe geboorte komt, is er, en verkrijgt niet meer. En ook de Zoon van den Zoon is op Golgotha volend, en krimp niet meer in. Doch zoo staat 't met uw *persoonlijke* heiliging door den Heiligen Geest niet.

Totaan uw sterven toe houdt hierbij de worsteling aan. We blijven hier hangen in onze zwakheden. Nu een schrede voortuit, en dan weer een deel van 't gewonnen terug. En juist daarom kunnen we niet aan onszelf worden overgelaten. Dan zijn we weg. Vandaar dat „de Heilige Geest ons in onze zwakheden te hulp moet komen“. En dit nu uit zich 't meest beslist daarin, „dat de Heilige Geest in ons en voor ons bidt, en zulks met onuitsprekelijke verzuchtingen“.

De verkiezing en de wedergeboorte is volend. Drieëenigsheden nimmermeer achterwaarts terug. Die blijven eeuwiglijk schitteren in volmaakt heil.

Ook de Zoon die ons van Golgotha toekent, noemt nimmer af noch kan ooit minderen. Waar eenmaal de Zoon intrad, is alle schuld in de diepte der zee geworpen. Vandaar dat de apostel ons zonder enig voorbehoud als „*heiligen*“ aanspreekt.

Maar wat-keer op keer geschud en geschokt wordt, dan weer opleeft, maar om nogmaals inzinking te ondergaan, en eerst daarna weer uit de inzinking op te komen, dat is de *persoonlijke heiliging*, in zin en bedoelen, in 't verborgene van ons wezen.

Daar weet iemand die in eenzelfde uur tot 't geloof doorbreekt en sterft, niernaar niets van. Bij hem is 't nieuw opleven nauwelijks ingetreden, of hij wordt omgezet in 't eeuwige en sterft alle zonden af. En naar we gelooven en hopen mogen, zijn er zulke gevallen.

Maar regel is dit niet. Althans onder de volwassenen blijft de „oude mensch“ bij den nieuwen mensch inwonen, en dit geeft de spanning en de onrust, en vandaar komt zoo licht 't terugvallen.

Het is zoo vreeselijk, wat een kind van God ook na zijn nieuwe geboorte, en na de doorbreking van zijn geloof, nog misgaan kan. Gelukkig zijn de voorbeelden hiervan in 't eijfer klein. Doch ze moesten er zijn, om den ellendeling die terugloopt en viel, niet in de wanhoop der vernietiging te doen vervallen.

Maar ook afgezien hiervan is een terugval in 't klein voor Gods heilig oog niet minder hoemend voor zijn heiligheid. En juist die kleine boezemzonden brengen zoo namelooze wroestwoede om in het leven van de Gemeente.

't Hangt niet aan doodslag en diefstal. Elke leugen, elke egoïstische daad, elke verloochening der broederliefe kwetst Gods majesteit.

En vandaar komt dan die gedurige breuk in onze existentie, dat we als een kind van God in het Halleluja jubelen moesten, en toch feitelijk gedurig innerlijk verkrijnen in onze zwakheden.

Hoe blijft nu, onder het trekken en zuigen van zulke zwakheden, het kindschap Gods toch in ons stand?

Dit, zoo betuigt de apostel, wordt *persoonlijk* in ons bewerkt door God den Heiligen Geest. Zonde en zwakheid maakt dan wel, dat de heiliging niet genoeg in ons doorwerkt, maar daarom laat toch de Heilige Geest ons niet los. Hij blijft veelvler vlak bij ons. Geeft ons hart niet als zijn woonstee prijs. Maar toch komt er dan zekere scheiding zonder afscheiding te bewerken. De Geest dringt dan 't persoonlijke in ons eenigzins terug, en neemt 't van ons over, en waar nu ons innerlijk wezen in 't gebed niet meer vlotten wil, neemt God de Heilige Geest het gebed van ons over, en „onuitsprekelijke verzuchtingen“ houden den band vast die nog altoos in ons het kind aan den Vader bindt.

Het droeve is nu maar, dat u, zoovelen onder ons zijn, die op dit in en doortintelen van de werkingen des Geestes bij zichzelf zoo weinig merken.

Drieërlei is de verhouding waarop dan te weinig gelet wordt.

Zeer enkele oogenblikken zijn er, waarin gezegd kan worden, dat alle scheiding tusschen ons innerlijk gemoedsleven en den Heiligen Geest geheel weg valt. De glorie-momenten van ons leven, als we het eeuwig met God Drieëenig voelen tuitelen in ons verborgene leven.

Daarnaast staat dan in de tweede plaats de gewone verhouding tusschen ons ik en den Heiligen Geest, hierin uitkomend, dat we den *drang* des Geestes wel in ons waarnemen, maar telkens ontwaart, hoe er helaas nog maar al te veel tusschen inzit. Het op en nedergaan. Even nauwer één en dan weer losser zijn. De gewone zieleling van ons dagelijks leven.

Doch ook hierna is 't nog niet uit.

Naast die oogenblikken van heilige verrukking, en naast die verschuivingen van dichtbij naar verder af in ons gewone leven, kennen we nog in de derde plaats die onzalige momenten van schijnbare *breuk* tusschen den Heiligen Geest en ons hart, als onze zwakheden ons overmeesteren, en de Heilige Geest schijnbaar ons verlaat.

Doch juist in dat oogenblik verlaat God de Heilige Geest 't kind van God nimmer.

Dan omzweeft Hij veelvler den ellendige. Dan blijft Hij voor hem bidden.

En juist dit gebed van God den Heiligen Geest leidt dan ten slotte altoos weer tot 't gevoel van verzoening en vrede.

Zij 't zoo bij recht velen ook op ons Pinksteren.

Dr. A. K.

Amsterdam, 9 Juni 1916.

Een drietal feiten hebben zich in den jongsten tijd in de Hervormde Kerk afgespeeld, waarop het wel de moeite loont ook hier de aandacht te vestigen, omdat zij een eigenaardigen blik gunnen op de toestanden in dit genootschap.

Het eerste geval, dat het meeste stof in de pers heeft opgejaagd, is dat van Ds. Vethake, predikant te Koedijk. Deze predikant, die een zoon schijnt te zijn van den ook onder ons welbekenden predikant, die indertijd met de Doleantie meging en na jaren lang de Gereformeerde Kerk te Arnhem gediend te hebben, weer naar de Hervormde Kerk terugkeerde, besloot Roomsche te worden, omdat hij meende in de Roomsche Kerk alleen de vastheid en zekerheid van zijn geloof terug te kunnen vinden, die hij in de Hervormde Kerk verloren had. Nieuw is dit feit niet, want ook reeds vroeger had een Hervormd predikant, Ds. Bruna, de Hervormde Kerk verlaten, om tot de Roomsche Kerk over te gaan. Maar wel deed zich bij dit geval het eigenaardige voor, dat Ds. Vethake, in plaats van terstond zijn ambt meer te leggen en te verklaren, dat hij ophield lidmaat van de Hervormde Kerk te zijn, aan het Classicaal Bestuur ontslag vroeg uit zijn ambt en *in* wel eerst tegen Augustus, zoodat hij tot dien tijd toe nog feitelijk predikant te Koedijk zou blijven. Zijn bedoeling was natuurlijk niet om de predikanten waar te nemen, maar hij wilde alleen zoolang de pastorie blijven bewonen, omdat hij nog geen ander geschikt huis gevonden had. Het Classicaal Bestuur trad echter terstond tegen hem op, schorste hem provisioneel volgens Art. 46 Reglement Opzicht en Tucht en zond naar Art. 44 de zaak door naar het Provinciaal Kerkbestuur, dat nu te beslissen zal hebben, of afzetting volgen zal. En daarmede is Leiden in last, want nu komt plotseling de *leertucht* op de agenda van de orde.

Besluit het Provinciaal Kerkbestuur, dat bijna geheel in moderne handen is, hem uit zijn ambt *te* zetten, tusschen zijn *Roomsche gevoelens*, dan wordt daarmede feitelijk leertucht toegepast, en volkomen terecht merkte de *Nederlander* op, dat de heeren van dit Bestuur, die zelf grootendeels het ontslag zijn met de belijdenis der Hervormde Kerk, toch al een wonderlijke daad zouden verrichten, om als ketterrechtters tegenover Ds. Vethake op te treden. Ook de moderne pers, natuurlijk in bond met de liberale, zag terstond het gevaar in, dat in zulk een ketterproces schillen zou; want het zou toch al te dwaas zijn een predikant, die Boeddist is, rustig in zijn ambt te laten, daarentegen een die Roomsche wordt, af te zetten. Vandaar dat ze het Provinciaal Kerkbestuur den raad gaf, vooral geen leertucht uit te oefenen, maar gebruik te maken van het middel, dat bij de doleantieprocessen reeds zoo uitstekende diensten had bewezen, nl. te verklaren, dat Ds. Vethake, ook al wilde hij nog enkele maanden predikant blijven, door *voor* en *dan* zich had afgescheiden van de Hervormde Kerk. De Synode had immers verklaard, dat ook al zei iemand zijn lidmaatschap niet op, men hem toch uit zijn ambt en lidmaatschap onttrokken kon, omdat hij zich feitelijk van de Kerk afgescheiden had. Natuurlijk pleiten we de houding van Ds. Vethake niet goed; het is een scheve positie, dat hij, die overtuigd was van de waarheid der Roomsche leer, toch al was 't formeel, nog eenige maanden predikant wilde blijven in een Protestantsche Kerk. Maar het teekent, hoe eenerzijds het *utpapijnisme* er op uit is om dezen Roomsche geworden predikant zoo spoedig mogelijk uit de Kerk te zetten, en men tegelijk aan de andere zijde doodsang is zijn vingers aan de leertucht te branden en daarom in den nood naar dit lapmiddel te grijpen.

Minder opzienbarend is het tweede geval van Ds. D. Keck, Hervormd predikant te Bergambacht, een geestesverant van den belenden Ds. Pauwe te Bunnik, die indertijd afgezet werd, omdat hij weigerde moderne lidmaten in te schrijven. Met Ds. Keck gebeurde hetzelfde, want toen enkele moderne lidmaten zijner gemeente hun kinderen bij een naburigen predikant lieten doopen, weigerde ook hij met zijn kerkeraad deze kinderen in het doopboek in te schrijven, en toen het Classicaal Bestuur hem deswege schorste, heeft hij j. l. Zondag verlaten zijn ambt als predikant in de Hervormde Kerk naar te leggen. In hoeverre deze handelwijze van Ds. Keck volgens het Gereformeerde Kerkrecht in orde is, laten we thans in het midden. Van belang is dit feit voor ons alleen, omdat 't het op nieuw toont, hoe de saamvoeging van modernen en orthodoxen in een genootschap tot de onmogelijkste verhoudingen leidt en daarom degenen, die althans een ernstiger conscientie hebben, het in dit genootschap niet uithouden kunnen.

En eindelijk het derde geval, dat de Hervormde Kerk te Amsterdam raakt. Gelijkt men weet, gaf het aanstoot, dat een der predikanten aldaar, Dr. Engelberts, geregeld moderne predikanten voor zich optreden liet. De Kerkeraad nam nu het besluit, dat voortaan geen predikant zijn dienst door een ander mag laten vervullen zonder eerst den Kerkeraad daarin te kennen. Ware hierna niet anders bedoeld dan dat hij den Kerkeraad vooraf met den naam van zijn plaatsvervanger in kennis moet stellen, zoo zou dit besluit niets te betrekken hebben en alleen een wassen neus zijn. De bedoeling kan derhalve wel geen andere wezen, dan dat de Kerkeraad zich het recht voorbehoudt om te beslissen of hij den voorgeslagen plaatsvervanger al dan niet op den kansel zal toelaten. De vraag is nu alleen, welke maatregelen de Kerkeraad nemen zal, om, wanneer de voorgestelde plaatsvervanger bij een modern predikant is en de Kerkeraad daarom weigert hem te ontvangen, dit besluit

ook te handhaven? Want bij de gespannen verhoudingen, die te Amsterdam bestaan, is het kwalijk te verwachten, dat Dr. Engelberts zich aan zulk een besluit onderwerpen zal. En als hij dan, niettegenstaande het verbod van den Kerkeraad, toch zijn modernen collega voor zich laat optreden, wat zal de Kerkeraad dan doen? Tucht over een predikant uitoefenen, ook al overtreedt hij een kerkeraadsbesluit, kan de Kerkeraad volgens de reglementen niet. En een aanklacht bij de hogere kerkelijke besturen indienen, zou natuurlijk niets baten. Met belangstelling zien we daarom den afloop van dit geval tegemoet.

Amerika ons tot voorbeeld.

De Christelijke Gereformeerde Kerk in Amerik bezit, zoals men weet, een Theologische School te Grand Rapids, waaraan een Calvin-College verbonden is. Dit Calvin-college is in den laatsten tijd zoo uitgebreid, dat het bestaande gebouw reeds lang niet meer voldoende is, en daarom werd besloten een nieuw gebouw te stichten, dat 150.000 dollars kosten zal. De stedelijke regering — een beschaamd voorbeeld voor Amsterdam — stond voor deze Gereformeerde School *gratis* een terrein af van bijna 4 hectaren groot. Met den bouw van de nieuwe school is reeds begonnen en met Nieuwjaar 1917 hoopt men daarmede gereed te zijn. Ten einde de kosten te dekken, heeft men besloten een nzaemeling te houden, waarbij bepaald werd, dat Grand Rapids zelf zou te zorgen hebben, dat een derde van het geheele bedrag, d. w. z. 50.000 dollar, werd bijeengebracht. Het comité rekent voor deze collecte-campagne 10 dagen, hoopt in dien tijd 2000 bezoekers te bezoeken en rekent er op, dat het geld er dan zijn zal; het gaat dus wel met echt Amerikaanschen spoed. Het gebouw zelf, waarvan de teekening ons werd toegezonden, ziet er bijna vorstelijk uit, met zijn breed front, zijn forsche portiek door Dorische zuilen gedragen, en zijn bevallig torentje midden op het dak. Zoo verstaan onze broeders in Amsterdam hun roeping, door God op hen gelegd, gelijk zij het uitdrukken, om te zorgen, „voor hooger onderwijs op de gereformeerde beginselen gegrond“.

Hoe lang zal het duren, voordat onze Vrije Universiteit ook haar nieuw gebouw krijgt?

Kerkelijke attestatie.

IV.

In zake de kerkelijke attestatie werden ons nog een tweetal vragen gesteld, die we gaarne willen beantwoorden.

De eerste vraag is deze, welke diaconie verplicht is een armen broeder of zuster, die naar een andere plaats verhuist, te ondersteunen, zoolang de attestatie, die wel is aangevraagd, maar door den Kerkeraad nog niet verzonden is. Gelijkt de schrijver ons mededeelt, komt het meermalen voor, dat tusschen de aanvraag en de verzending van de attestatie drie a vier weken verlopen, en aangezien na de verhuizing gewoonlijk de diaconie haar ondersteuning inhoudt en ook de diakenen van de Kerk, waarheen deze behoeftige leden vertrekken, geen ondersteuning verleen, voordat de attestatie bij hen is ingekomen, worden deze arme leden aldus de dupen van de historie.

Ons antwoord is, dat een attestatie niet behoort te worden opgevraagd op den laatsten dag van het vertrek, maar liefst een week van te voren, en dat er dan geen enkele reden is, waarom de Kerkeraad nog drie of vier weken zou wachten om deze attestatie af te geven of te verzenden. De attestatie moet een Zondag worden afgekondigd, opdat de gemeentelieden hiervan kennis dragen en eventuele bezwaren nog kunnen inbrengen, maar dit alles eischt niet meer tijd dan hoogstens een week. En vooral waar het een arm lidmaat geldt, behoort de Kerkeraad met het afgeven der attestatie spoed te maken. In den regel behoort de attestatie dan ook aan het vertrekken lid mee te worden gegeven, wat zeer wel mogelijk is, wanneer de aanvraag maar bijtijds genoeg geschiedt. Treurtelt daarentegen de Kerkeraad weken lang met de afgifte der attestatie, dan is hij natuurlijk de verantwoordelijke persoon en behoort zijn diakonie daarom de ondersteuning zoolang voort te zetten, totdat de attestatie afgezonden is. Het afzenden van de attestatie is toch de *formele daad*, waardoor de band met de kerk, waartoe men vroeger behoorde, verboden wordt. Vraagt het hulpbehoevende lid pas weken na zijn vertrek de attestatie op, en is daaraan het uitsel te wijten, dan kan de diakonie voor dit verzuim natuurlijk niet aansprakelijk worden gesteld.

De tweede vraag, die ons toegezonden werd en die de zoogenamde schippersattestatie raakt, beantwoorden we een volgend maal.

Bijlike critiek?

De kerkelijke correspondent van de *Nieuwe Rotterdammer* vraagt naar aanleiding van wat we een vorig maal schreven ter toelichting van het besluit der Classe 's-Gravenhage om thans geen bededag uit te schrijven, of de critiek door ons en anderen op de Regeering uitgebracht, toen ook deze meende geen bededag te moeten uitschrijven, wel bijlijk was.

Deze opmerking begripen we niet. De classis 's-Gravenhage heeft in opdracht der Synode bij den aanvang van den oorlog en ook daarna, wanneer de nood ernstig was, meermalen een bededag voor al onze Kerken uitgeschreven. Dat dit zonder

dringende aanleiding niet telkens herhaald kan worden, spreekt vanzelf. Een beddag moet altoos een uitzondering blijven.

Maar wat heeft dit daarmede te maken, dat de Regeering niet alleen geen bededag uitschreef, toen heel ons volk onder den indruk van den oorlogstoestand verkeerde, maar zelfs verklaarde dit *niet te willen doen*, omdat dit niet op haar weg lag?

Daartegen alleen ging ons protest, te meer omdat de president van Amerika zulk een bededag wel uitschreef.

Ziet de *Nieuwe Rotterdammer* heusch het verschil tusschen deze beide niet in?

De kinderen des Verbonds.

XXXVII.

Zoo is het genadeverbond, dat God de Heere met Abraham en zijn zaad heeft opgericht, door Christus komt niet te niet gedaan, maar veeleer gehandhaafd en bevestigd. En wel in tweeërlei opzicht. Voor eerst daardoor, dat, al noemt Christus dit genadeverbond nergens uitdrukkelijk, het toch den achtergrond vormt van heel zijn optreden en prediking onder Israel. Zoolang Israel hem nog niet verworpen heeft, blijft Hij Israel als bondsvolk Gods erkennen. Daarom komt Hij tot Israel als tot de Zijnen (Joh. 1:11); Hij zendt zijne discipelen uit niet naar de Samaritanen of heidenen, maar naar de verlorenen schapen van het huis Israels; en zelfs de tollenaars en zondaren in Israel zoekt Hij met ontfermende liefde, nademaal ook zij „zonen van Abraham“ zijn. En in de tweede plaats, doordat Hij het verbondsvoorrecht van de kinderen uit Israel geboren, erkent en deze kinderens niet buiten het Koninkrijk der hemelen sluit, dat Hij stichten komt, maar hen zegenet en verklaart, dat juist hunner dit Koninkrijk is.

Maar al heeft Christus tijdens zijn omwandeling op aarde dit verbondsvoorrecht van Israel erkend en gehandhaafd, Hij heeft tevens voorzorg, dat dit niet alsd blijven zou. Christus was ook voor Israel tot een val of een opstanding gesteld. Nam het Hem als Messias aan, het zou bevestigd worden, verwierp het Hem, dan zou het zelf verworpen worden. En naarmate de spanning tusschen Israel en Christus toenam, omdat Israel weigerde in Hem te gelooven, voorzegt Christus al duidelijk, dat Israel zijn plaats in het genadeverbond verliezen zal. De bruiloftsgasten, die oorspronkelijk genoodigd waren tot den maaltijd, maar weigeren te komen, zullen hun plaats door anderen zien innemen (Matth. 22: 1-8; Luc. 14: 16-24); de landlieden, die den zoon en erfgenaam zullen doodten, zullen zelf buitengeworpen en de wijngaard aan anderen worden gegeven (Luc. 20: 9-16); of, zonder beeldspraak: „de kinderen des Koninkrijks zullen buitengeworpen worden en velen zullen komen van Oosten en Westen om met Abraham, Izak en Jakob aan te zitten in het Koninkrijk der hemelen“ (Matth. 8: 11 en 12). Als de Heere Jezus voor 't laatst naar Jeruzalem opgaat, zegt hij weenend: „Jeruzalem, hoe dikwijls heb ik uwe kinderen willen bijeenvergaderen, maar gij hebt niet gewild. Uw huis worde u woest gelaten“ (Matth. 23: 38). Israel zelf had het uitgeroepen: „Zijn bloed kome over ons en onze kinderen“ (Matth. 27: 25) en daarom zegt Christus tot de weenende vrouwen van Jeruzalem: „weent niet over mij, maar weent over u zelve en over uwe kinderen; want indien zij dit doen aan het groene hout, wat zal aan het dorre geschieden?“ (Luc. 23: 28-31). De steen, dien de bouwlieden verworpen hebben, zou op hen zelf vallen en hen verpletteren (Luc. 20: 18).

Zoo is dan naar luid van Christus eigen woord het koninkrijk Gods van Israel weggenomen (Matth. 21: 43), maar al valt Israel uit het genadeverbond uit, het genadeverbond zelf wordt daarom niet te niet gedaan; de wijngaard blijft, maar wordt aan anderen gegeven. In plaats van het vleeschelijke Israel, dat verworpen wordt, treedt nu als drager van dit verbond op het geestelijke Israel, d. w. z. de gemeente van Christus, die uit alle volkeren, tongen en natien zal vergaderd worden. Zoo wordt, gelijkt de Apostel Paulus zegt, de verwerping van Israel de verzoening der wereld; de natuurlijke takken worden wegens hun ongeloof afgehouwen om plaats te maken voor de wilde takken, d. w. z. de geroepen uit de heidenen (Rom. 11: 17-21). Maar de *olijfboom*, die de natuurlijke takken voortbracht en droeg, wordt niet uitgehouwen, maar blijft, want de wilde takken worden op *deze zelfden olijfboom* ingeënt en worden daardoor „deszelfs wortel en vetigheid deelachtig“ (vs. 17). De wortel, waaruit Israel was opgeschoten, nu was Abraham, en wanneer de Apostel zegt, dat deze wortel thans de wilde takken draagt (vs. 16) dan wil dit zeggen, dat nu Abraham onze vader is geworden en wij de ware kinderen van Abraham zijn. Het ware zaad Abrahams zijn nu niet meer de Joden, maar zij die in Christus gelooven, zegt de Apostel in Gal. 3: 29, en zij zijn naar de beloftenis erfgenamen geworden. Daarom hebben zij ook deel aan de „vetigheid des olijfbooms“, d. w. z. aan de voorrechten en beloften, die aan Abraham en zijn zaad waren geschonken. En waar deze beloften niet alleen aan de volwassen Israëlieten waren gegeven, maar ook aan hun kinderen, zoo volgt hieruit, dat deze zelfde beloften thans gelden voor onze kinderen, die nu de „kinderen des verbonds“ geworden zijn. Zoo verklaart de Apostel, dat waar „de wortel heilig is, ook de takken heilig zijn“ (Rom. 11: 16) en noemt hij daarom de kinderen der geloovigen „heiligt“ (1 Cor. 7: 14) evenals onder Israel van het heilige zaad werd gesproken.

En dat metterdaad ook onder de nieuwe

bedeeld de uit stichting de belo gelden op der toen l toe en Wat d heeft, hij haer en een den na der zo gen G hij ters komt e te ver aan deze de uit schijnt juister, denken sluiting ken wa die be ligen G het be geweze „het z zagt G Geest 2: 26) verklar voegt, kindere profetie alle vl „honne den“, wilde z genen zo teeken, was, z Trouwe de een kindere lezen v mijnen mijnen 44: 3. Nu i Petrus toegeke sterddag pel, w wete d dat G gemaak hebt ge van de den. I zeggen, Joden zoodanig van de Gods l dat de niet all uit Jode len der opgegaag die de A taal de kondige reden, i hier bul verbindt voorwa ring kor zich dor Christus belijden hun ges werden en inge zoodals e nen, di gedoopt zend to werden hun du keerd, i breken Christus de Ape elke ge voor de evenzeer daar v onze Ge niet be niet op opgegaag twijfelac mige uit in de geschied wilde, e de roep later zo den zij de Apos te staat en in i zouden gekost e noodig de „met God ges men ve hier op zich zel Heiligen van te i profetes vaart u last ha alle er discipelen de uitd wordt e meit i in het i tel Pa aan te aan de 1916-17